

ÎN ZONA ABȚINERILOR

VĂRUL SHAKESPEARE de Marin Sorescu • Teatrul Național din Craiova • Data premierei: 15 martie 1990 • Regia: Mircea Cornișteanu • Decoruri: Viorel Penișoara-Stegaru • Costume: Ștefania Cenean • Distribuția: Tudor Gheorghe (Shakespeare, dramaturg și actor), Ilie Gheorghe (Sorescu, un danez), Natașa Raab (Doamna Bruna), Angel Rababoc (Hamlet), Marian Negrescu (Voicea), Mirela Cioabă (Tilirez Tine-Cal), Valentin Mihali (Gilma), Tamara Popescu (Vrajitoarea), Gabriela Băciu Negrescu (Idele lui Marte, Prologul), Teodor Marinescu (Sir Downton, Calaul), Ion Colan (Porcius Blișter), Diana Gheorghian (Camelia, sora Ofeliei), Ștefan Mirea (Thomas Blur, Heiler), Vladimir Juravle (Richard Zero), Lucian Albanezu (Fly), Iléana Sandu (Mary - Valy, doua gemene), Tudorel Petrescu (Ariel, Craniul, Un mascarici), Anghel Popescu (Solul), Gabriel Manescu (Un alt mascarici).

Înainte de a deveni un spectacol al Teatrului Național din Craiova, **Vărul Shakespeare** de Marin Sorescu a fost... o legendă. O legendă de largă circulație în lumea teatrului — a culiselor, mai bine spus — despre o piesă „cu probleme”, căreia nu i se va „da drumul”, fiind inevitabil sortită cenzurărilor repetate înainte, după, ba — dacă ar fi fost cu puțință — și în timpul unei eventuale dar puțin probabile premiere. Cu lăudabila stăruință întru cauze bune, Naționalul craiovean a reușit, însă, înscrierea ei în repertoriu, iar premiera — șansa de a avea loc după revoluție! — a fost scutită de amputări.

Dintr-un mai vechi reflex, poate, nu reușim să alungăm o întrebare: oare ce s-ar fi tăiat, ce n-ar fi convenit? Multe n-ar fi convenit, începând probabil chiar cu numele autorului, Marin Sorescu, totdeauna incomod, din familia năzdrăvanilor cărora nu știi „ce le dă prin

minte”, chiar când lucrurile par „în ordine”. Ar fi displicut, apoi, ideea ridicolei neputințe de a suprima forța gândului, a talentului, de a „corecta” genialitatea. Șicanele, loviturile pe la spate, intimidările devin derizorii pentru că sînt înlanțuite de măsura, inevitabil trecătoare, a clipei. Prostia, invidia, delațiunea, chiar oprimarea sînt ale oamenilor, deci muritoare; nemuritoare e doar flacăra spiritului pentru că aparține umanității, nu oamenilor. Împotriva forței intelectuale orice armă devine fragilă: nici măcar cenzura nu ajunge la duritatea, amploarea, feroarea mistuitoare a autocenzurii. Ce importantă poate avea sancționarea de către pigmei a operei, dacă o punem în balanță cu indoiala — fie și de secundă — a creatorului însuși?

Și ar mai fi speriat, poate, în piesa lui Sorescu, conducînd-o spre patul lui Procust, propensiunea autentică spre universal, spre peren, lipsa oricărei prejudecăți — sau timidități — în permanenta transla-re din planul fanteziei în acela al notației realiste, din istorie în actualitate, din ideal în terestru. Rigoarea versului clasic poartă spre noi nu numai „înalte adevăruri” ci și observații vizînd cotidianul, eleganța metaforei poetice e pigmentată de cuvîntul frust, sentimentul tragicului traversează întreaga alcătuire dramatică, dînd umorului, ironiei, persiflării dimensiuni și accente surprinzătoare, de forță expresivă. Foarte frumoasă, uneori chiar seducătoare la lectură, piesa ridică însă probleme deloc simple pentru o montare, dramatismul său, al ideilor propuse, neconvertindu-se decît uneori în dramaticitate. Construcția pare mai apropiată de poemul epic decît de textul dedicat scenei, personajele sînt, limpede, purtătoare de mesaj dar nu la fel de limpede caractere dramatice.

Despre transpunerea scenică a piesei **Vărul Shakespeare** la Naționalul craiovean e destul de greu de vorbit pentru că, — fapt neobișnuit la un spectacol semnat de Mircea Cornișteanu — există o indecizie, o lipsă de fermitate a imaginii regizorale în măsură să îndemne pe spectator mai curînd la „abțineri” decît la vot lămurit, pro sau contra. Indecizia nu este (sau nu pare a fi) a gândului, a intențiilor ci mai curînd a tonului, a ritmurilor, a tensiunilor interioare — dar pentru transmiterea nealterată și precis descifrabilă a gândului, a intențiilor, toate acestea sînt esențiale. Spectacolul are (încă) aspectul

unei variante de lucru cuprinzînd, deopotrivă, pagini trecute „pe curat” (apariția lui Iuliu Cezar, de pildă, impune prin expresivitate scenică), altele aflate în stadiu de ciornă, precum și unele ce în „ediția definitivă” ar putea fi omise în beneficiul operei. Ne gîdim, de exemplu, la glumele trimiteri în actualitate cu rol de „captatio benevolentiae” a publicului (scandarea acelui binecunoscut tuturor „nu plecăm”, să zicem, sau la fel de binecunoscuta „Lambada”), la unele punctări minore față de adevăratele trimiteri în actualitate, de un alt calibru, pe care textul și spectacolul le conțin.

Încă „în lucru” pare a fi și interpretarea. Mai conturat, mai aproape de finisare, personajul lui Ilie Gheorghe, un Sorescu (e numele eroului) la care zeflemeaua se împletește mereu cu seriozitatea, care-l corectează cu bunăvoință pe Shakespeare, îi dă sfaturi lui Hamlet, intră în universul marelui Will cu „adidașii” în picioare, dar înțelege, prețuiește, știe să discearnă, își așază pe umeri, pînă la urmă, veșmintul elisabethan. Inegal, cu momente foarte bune, de reală pondere, dar și cu altele destul de cețoase (fără a fi eronate ca interpretare) este personajul principal, „vărul”, încredințat lui Tudor Gheorghe. Se întîmplă cu acest personaj ceea ce se întîmplă cu întregul spectacol: multă, foarte multă vreme aștepți, parcă, să „treacă la fapte”, să „se pronunțe”, practic, să înceapă efectiv. Ultima parte a spectacolului aduce unele din precizările necesare, dar abia ultima parte și doar unele.

Corecte, exact puse în ecuație dar ne-rezolvate pînă la capăt, insuficient conturate, contribuțiile scenice semnate de Natașa Raab, Angel Rababoc, Marian Negrescu, Mirela Cioabă, Valentin Mihali, Tamara Popescu, Diana Gheorghian.

Cu decorurile lui Viorel Penișoară-Stegaru și costumele Ștefaniei Cenean ieșim din zona abținerilor și intrăm în aceea a votului decis: **pro**. Scenografia are coerența de interpretare, bogăția de sugestii, subtilitatea și forța de expresie pe care le-am fi așteptat (și doar în parte le-am regăsit) de la întregul spectacol. Pe care încă le așteptăm pentru că, așa cum am mai spus, nu un punct de vedere eronat se poate reproșa, ci insuficienta conturare a punctului de vedere, percutanța comunicării lui scenice.

Cristina Dumitrescu

Natașa Raab și Tudor Gheorghe